

Byla C-725/23

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. lapkričio 27 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. spalio 9 d.

Ieškovė:

M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna z siedzibą w R

Atsakovas:

R. W.

<...> (bylos Nr.)

NUTARTIS

2023 m. spalio 9 d.

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach VII Wydział Gospodarczy (Rytų Katovicų apylinkės teismo VII komercinių bylų skyrius) <...>

<...> (teismo sudėtis)

2023 m. spalio 9 d. Katowicuose

uždaramame teismo posėdyje

išnagrinėjęs bylą pagal ieškinį, kurį *M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna z siedzibą w R.* (M. uždaroji akcinė bendrovė I. Komanditinė ūkinė bendrija – akcinė bendrovė, kurios buveinė yra R.) pareiškė

R. W.

dėl skolos priteisimo,

nutaria:

1. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu atsakyti į šį klausimą:

Ar 2011 m. vasario [16] d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius (nauja redakcija) (OL L 48, 2011, p. 1), 2 straipsnio 8 punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis taikomas ne tik pagrindinei sumai už konkrečius sutartiniams santykiams, susijusiems su prekių tiekimu ar paslaugų teikimu, labiausiai būdingą pareigą, bet ir vykdant sutartį patirtų išlaidų, kurias skolininkas įsipareigojo sumokėti pagal sutartį, atlyginimui?

<...> (bylos nagrinėjimo sustabdymas)

<...>

– **MOTYVAI** –

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Bylos šalys

Ieškovė: M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością I. spółka komandytowa – akcyjna z siedzibą w R

<...>

<...> (ieškovės adresas ir atstovo duomenys)

Atsakovas: R. W.

vykdantis ekonominę veiklą

ir veikiantis pavadinimu *Firma Handlowo-Uslugowa A. w Katowicach*

<...>

<...> (atsakovo adresas)

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo klausimas

<...>

(prejudicinio klausimo pakartojimas)

Faktinė padėtis, kiek tai susiję su pateiktu klausimu

Šalys yra verslininkės. Ieškovė yra komanditinė ūkinė bendrija – akcinė bendrovė. Atsakovas vykdo ekonominę veiklą savo vardu.

Vykdydamos ekonominę veiklą šalys 2019 m. liepos 3 d. sudarė neterminuotą komercinių patalpų, esančių žemės sklype vietovėje K., nuomos sutartį.

Pagal sutartį atsakovas įsipareigojo mokėti:

nuomos mokestį (sutarties sudarymo dieną) – 270 (Lenkijos zlotų (PLN)) (neįskaitant pridėtinės vertės mokesčio (PVM) (t. y. 15 PLN už vieną kvadratinį metrą ploto); taip pat buvo sutarta, kad nuomos mokestis mokamas iš anksto iki einamojo mėnesio 10 dienos;

mokesčius už komunalines paslaugas, į kuriuos įėjo nuomininko poreikiams tenkinti užsakytos šilumos, dujų ir elektros kaina, taip pat visi fiksuoti nuomotojo dėl komunalinių paslaugų tiekimo patirti mokesčiai; komunalinių mokesčių mokėjimo laikotarpiai ir sąskaitų faktūrų išrašymo dažnumas buvo nustatyti nuomotojo (ieškovės) nuožiūra; šie mokesčiai ir priskaičiuotas pridėtinės vertės mokestis turėjo būti sumokėti per penkias dienas nuo sąskaitos faktūros įteikimo nuomininkui (atsakovui) dienos;

mėnesinį fiksuotą mokestį visiems su objektu susijusiems mokesčiams, išlaidoms ir sąnaudoms padengti (sutarties sudarymo metu) – 10 PLN už vieną kvadratinį metrą nuomojamo ploto (įskaitant 0,42 PLN be PVM už neterminuotą uzufuktą, 1,93 PLN be PVM nekilnojamojo turto mokestį, 1,00 PLN be PVM komunalinių atliekų išvežimo mokestį, 8,65 PLN be PVM kitų mokesčių ir išlaidų); šį mokestį visų pirma sudarė valstybinės rinkliavos ir kiti mokesčiai, objekto nusidėvėjimo sąnaudos, objekto apsaugos išlaidos, objekto administravimo išlaidos, valymo išlaidos, objekto remonto, priežiūros ir eksploatavimo sąnaudos; mokestis buvo mokamas iš anksto iki einamojo mėnesio 10 dienos.

Sutarties galiojimo laikotarpiu ieškovė išrašė 3 atskiras sąskaitas faktūras kiekvienai pagal sutartį mokėtinai sumai.

Ieškovė nebuvo tiesioginė komunalinių paslaugų teikėja (pagal 3b punktą), ji tik išrašydavo atsakovui sąskaitas faktūras pagal savo gautas sąskaitas faktūras, kurias pati apmokėdavo tiekėjams.

Sutartyje šalys susitarė dėl delspinigių, kuriuos ieškovė turėjo teisę gauti atsakovui pavėlavus sumokėti nuomos mokestį ar bet kurį iš mokesčių, dydžio, taikant didžiausią delspinigių dydį pagal Civilinio kodekso 481 straipsnio 2¹ dalį (didžiausias delspinigių dydis už pavėluotą mokėjimą).

2019 m. rugsėjo 13 d. šalys sudarė sutarties priedą ir juo išplėtė sutarties dalyką, įtraukdamos į sutartį dar vienas komercines patalpas.

2020 m. gegužės 28 d. raštu ieškovė įspėjo atsakovą apie nuomos sutarties nutraukimą nedelsiant.

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach nagrinėjamoje byloje ieškovė prašo priteisti iš atsakovo 13 933,89 PLN sumą, kurią sudaro:

sumos, mokėtinos pagal 26 neapmokėtas sąskaitas faktūras: 11 sąskaitų faktūrų yra išrašyta už neapmokėtas komunalines paslaugas, 7 sąskaitos faktūros apima fiksuotą mokesį visiems su patalpomis susijusiems mokesčiams, išlaidoms ir sąnaudoms padengti, o 8 sąskaitos faktūros yra išrašytos už nuomos mokesį; bendra visų neapmokėtų sąskaitų faktūrų suma – 9 397,89 PLN;

nustatyta 40 EUR suma už kiekvieną laiku neapmokėtą sąskaitą faktūrą (t. y. 40 EUR x 26 sąskaitos faktūros), iš viso 4 536,00 PLN.

Atsakovas neišreiškė savo pozicijos byloje.

Atsakymui svarbios Sąjungos teisės nuostatos

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, 1 straipsnio 2 dalis:

Ši direktyva taikoma visiems mokėjimams, kuriais atlyginama už komercinius sandorius.

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, 2 straipsnio 8 punktas:

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys: mokėtina suma – pagrindinė suma, kuri turėjo būti sumokėta per sutartyje arba teisės aktuose nustatytą mokėjimo laikotarpį, įskaitant mokėtinus mokesčius, rinkliavas ar kitus mokesčius, nurodytus sąskaitoje faktūroje arba lygiaverčiame reikalavime apmokėti.

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, 3 straipsnio 1 dalis:

Valstybės narės užtikrina, kad įmonėms sudarant komercinius sandorius kreditorius turėtų teisę į delspinigius už pavėluotą mokėjimą nereikalaujant priminimo, kai įvykdomi šie reikalavimai:

- a) kreditorius įvykdė savo sutartines ir teises pareigas; ir
- b) kreditorius laiku negavo jam priklausančios sumos, išskyrus atvejį, kai skolininkas nėra atsakingas už vėlavimą.

2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, 6 straipsnio 1 dalis:

Valstybės narės užtikrina, kad tokiu atveju, jei delspinigiai už pavėluotą mokėjimą, atliekamą pagal komercinį sandorį, tampa mokėtini pagal 3 arba 4 straipsnį, kreditorius turėtų teisę gauti iš skolininko ne mažesnę kaip nustatytą 40 EUR sumą.

2022 m. spalio 20 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas *S.A.U. / G. R. de S. de la Junta de C. y L.*, C-585/20 <...>

Atsakymui svarbios nacionalinės teisės nuostatos

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (1964 m. balandžio 23 d. Civilinis kodeksas) 659 straipsnio 1 dalis:

Nuomos sutartimi nuomotojas įsipareigoja perduoti nuomininkui daiktą naudotis terminuotai arba neterminuotai, o nuomininkas įsipareigoja mokėti nuomotojui sutartą nuomos mokestį.

Ustawa z dnia 8 marca 2013 roku o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (2013 m. kovo 8 d. Kovos su užsitęsusiais pavėluotais mokėjimais pagal komercinius sandorius įstatymas) 4 straipsnio 1a punktas:

Įstatyme vartojamų sąvokų apibrėžtys: piniginė prievolė – atlygis už prekių tiekimą ar paslaugų teikimą pagal komercinį sandorį.

2013 m. kovo 8 d. Kovos su užsitęsusiais pavėluotais mokėjimais pagal komercinius sandorius įstatymo 7 straipsnio 1 dalis:

Komercinių sandorių atveju, išskyrus sandorius, pagal kuriuos skolininkas yra viešasis subjektas, kreditorius turi teisę be oficialaus pranešimo gauti įstatyme nustatytus delspinigius už vėlavimą vykdyti komercinius sandorius, nebent šalys sutarė dėl didesnių delspinigių už laikotarpį nuo dienos, kai prievolė apskaičiuoti pinigus atsiranda, iki mokėjimo dienos, jei įvykdomos šios kumuliacinės sąlygos:

- 1) kreditorius įvykdė įsipareigojimą;
- 2) kreditorius negavo mokėjimo per sutartyje nustatytą terminą.

2013 m. kovo 8 d. Kovos su užsitęsusiais pavėluotais mokėjimais pagal komercinius sandorius įstatymo 10 straipsnio 1 dalis:

Nuo tos dienos, kai kreditorius įgyja teisę į 7 straipsnio 1 dalyje arba 8 straipsnio 1 dalyje nurodytus delspinigius, jis turi teisę be oficialaus pranešimo iš skolininko gauti tokio dydžio išieškojimo išlaidų kompensaciją:

1. 40 EUR – kai piniginė prievolė neviršija 5 000 PLN;
- 2) 70 EUR – kai piniginė prievolė yra didesnė nei 5 000 PLN, bet mažesnė nei 50 000 PLN;

3) 100 EUR – kai piniginė prievolė lygi 50 000 PLN arba didesnė.

Priežastys, dėl kurių teismas teikia prašymą priimti prejudicinį sprendimą

Kaip nurodyta pirmiau, bylos dalykas yra reikalavimas ieškovei, kuri yra patalpų nuomotoja (perduodanti patalpas naudotis), iš atsakovo, kuris yra patalpų nuomininkas (patalpų naudotojas), priteisti nuomos mokesčių, mokesčius už suteiktas komunalines paslaugas (pvz., elektrą, šildymą, vandenį) ir kitus su pastato priežiūra susijusius mokesčius. Be to, ieškovė reikalauja atlyginti pagal kiekvieną neapmokėtą sąskaitą faktūrą mokėtinų sumų išieškojimo išlaidas.

Prievolė mokėti nuomos mokesčių ir mokesčius kyla iš šalių sudarytos rašytinės nuomos sutarties. Kiekvienai iš minėtų mokėtinų sumų ieškovė išrašė sąskaitą faktūrą (3 atskiras sąskaitas faktūras). Pagal sutartį sąskaitos faktūros už nuomą ir pastato priežiūrą buvo išrašomos kas mėnesį ir turėjo būti apmokamos iš anksto iki einamojo mėnesio 10 dienos. Vis dėlto atsiskaitymo už komunalinius mokesčius laikotarpį ir dažnumą nuomotojas galėjo nustatyti savo nuožiūra, o mokėjimas turėjo būti atliekamas per 5 dienas nuo sąskaitos faktūros už komunalines paslaugas įteikimo dienos.

Komunalinių paslaugų teikėjai buvo išorės ūkio subjektai, su kuriais ieškovė buvo sudariusi sutartis ir kuriems atliko mokėjimus. Vėliau šios išlaidos buvo perkeliamos atsakovui, kuris faktiškai naudojo komunalinėmis paslaugomis, išrašant jam sąskaitą faktūrą (sąskaitos faktūros išrašymas pagal apmokėtą sąskaitą faktūrą). O pastato priežiūros mokesčiai buvo fiksuoto dydžio ir buvo skirtas ieškovės išlaidoms, susijusioms su, be kita ko, valstybės rinkliavomis, remonto ir valymo darbais, objekto administravimo išlaidomis ir nusidėvėjimo sąnaudomis, padengti.

Iš 26 sąskaitų faktūrų, kurias reikalaujama apmokėti šioje byloje, 11 sąskaitų faktūrų išrašytos už suteiktų komunalinių paslaugų mokesčius, 7 – už fiksuotus mokesčius už pastato priežiūrą, ir 8 – už nuomos mokesčių.

Šios bylos faktinės aplinkybės iš esmės neginčijamos. Atsakovas, gavęs ieškiniu nuorašą, nepateikė atsiliepimo į ieškinį, neatvyko į teismo posėdį ir neišreiškė esminės pozicijos. Vis dėlto nacionaliniam teismui kyla abejonių dėl teisinio vertinimo.

Bylą nagrinėjančio teismo nuomone, kyla klausimas, dėl kurio reikia išaiškinti Sąjungos teisę, t. y. 2011 m. vasario [16] d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius (nauja redakcija) (OL L 48, 2011, p. 1), 2 straipsnio 8 punktą, nes kyla abejonių, ar ieškovas turi teisę į pagal sąskaitas faktūras, kurios nebuvo išrašytos už atitinkamo mėnesio nuomą, mokėtinų sumų išieškojimo išlaidų atlyginimą. Kitaip tariant, ar mokėtina suma, kaip apibrėžta direktyvoje, yra bet kokia suma, pagrįsta sutartimi, net jeigu ja tik atlyginamos prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo išlaidos ir ji nesudaro konkretiems teisiniams santykiams būdingos prievolės ekvivalento.

Pagal Lenkijos civilinį kodeksą nuomotojas įsipareigoja perduoti nuomininkui daiktą naudotis terminuotai arba neterminuotai, o nuomininkas įsipareigoja mokėti nuomotojui sutartą nuomos mokesį. Nuomos mokeskis yra nuomotojui mokamas ekvivalentas už tai, kad nuomininkas naudojasi daiktu. Taigi tai yra atlygis nuomotojui už tai, kad nuomininkas naudojasi suteiktu daiktu. Vis dėlto šalys sutartyje taip pat gali nustatyti, kad turi būti atliekami ir kiti mokėjimai, vadinamieji papildomi mokėjimai arba kiti nuo nuomotojo nepriklausomi mokėjimai. Visgi šie mokėjimai nėra nuomos mokeskis.

Nors nekyla abejonių, kad šalių sudaryta sutartis yra komercinis sandoris (žr. bylą C-199/19 <...> *sp. z o.o. / J. M.*), remiantis nacionalinės teisės nuostatomis, kuriomis perkeliama minėta direktyva, galimybė reikalauti delspinigių už pavėluotus mokėjimus pagal komercinius sandorius, taigi ir mokėtinų sumų išieškojimo išlaidų atlyginimo, yra susijusi su pinigine prievole, kuri suprantama kaip atlygis už prekių tiekimą ar paslaugų teikimą pagal komercinį sandorį. Nors šiuo klausimu nėra suformuotos plačios jurisprudencijos, galima rasti nuomonę, kad „piniginė prievolė“ yra atlygis, atitinkantis kitos sutarties šalies nepiniginę prievolę (tokią poziciją išreiškė ir *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšuvos apeliacinis teismas) 2020 m. sausio 3 d. sprendime <...>). Panašios pozicijos laikosi ir kai kurie mokslininkai <...>. (Nuoroda į doktriną)

Teismo abejonių neišklaido ir direktyvos nuostatų bei jos ankstesnių konstatuojamųjų dalių analizė. Šiuo atveju svarbi 1 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta direktyvos taikymo sritis, ir 2 straipsnio 8 punktas.

Pirmoji nuostata taikoma visiems mokėjimams, kuriais atlyginama už komercinius sandorius. 8 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad direktyva turėtų būti taikoma tik mokėjimams, kuriais atlyginama už komercinius sandorius, ir kad ja neturėtų būti reglamentuojami sandoriai su vartotojais, su kitais mokėjimais susiję delspinigiai, pavyzdžiui, mokėjimai pagal čekių ir vekselių įstatymus arba mokėjimai, atlikti kompensuojant padarytą žalą, įskaitant išmokas, gaunamas iš draudimo bendrovių. Vis dėlto pati sąvoka „atlygis“ nėra apibrėžta. Be to, nurodyti pavyzdžiai, kurie nepatenka į direktyvos taikymo sritį, yra susiję su situacijomis, kai mokėjimo prievolė savo pobūdžiu net nėra artima mokėjimams, kurie atliekami pagal šio ginčo šalių sutartį.

Sąjungos teisės aktų leidėjas apibrėžė, kad sąvoka „mokėtina suma“ suprantama kaip pagrindinė suma, kuri turėjo būti sumokėta per sutartyje arba teisės aktuose nustatytą mokėjimo laikotarpį, įskaitant mokėtinus mokesčius, rinkliavas ar kitus mokesčius, nurodytus sąskaitoje faktūroje arba lygiaverčiame reikalavime apmokėti. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau nagrinėjo šios sąvokos aiškinimo klausimą (byla C-585/20), tik kitame nei šioje byloje kontekste.

Teisingas šios teisės nuostatos aiškinimas yra labai svarbus, nes viena iš sąlygų, leidžiančių reikalauti delspinigių už pavėluotą mokėjimą (3 straipsnio 1 dalis), yra tai, kad kreditorius laiku negavo jam priklausančios sumos. Teisė reikalauti

mokėtinų sumų išieškojimo išlaidų atlyginimo atsiranda tik tada, kai įgyjama teisė reikalauti delspinigių. Į Lenkijos teisės sistemą direktyva perkelta identiškai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, reikia pažymėti, kad sąvokos „atlygis“ ir „mokėtina suma“ yra susijusios. Jei direktyva taikoma tik mokėjimams, kurie sudaro atlygį už komercinius sandorius, sąvoka „mokėtina suma“ negali būti taikoma mokėjimams kitais tikslais. Taigi būtina apsvarstyti, ar pagrindinė suma, nurodyta direktyvos 2 straipsnio 8 punkte, yra tik atlygis už nepiniginę prievolę, kuri yra būdinga konkretiems teisiniams santykiams ir kurią sutartį sudaręs prekių tiekėjas ar paslaugų teikėjas įsipareigojo įvykdyti.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas laikosi nuomonės, kad pagal komercinį sandorį mokėtina suma yra išimtinai suma, skirta sumokėti už paties kreditoriaus nepiniginę prievolę (prekių pristatymą ar paslaugos suteikimą), ir neapima laikinai patiriamų išlaidų ar kitų sąnaudų atlyginimo, jei jos nebuvo apskaičiuotos ir nėra už šios prievolės įvykdymą mokėtinios sumos dalis. Atrodo, kad komerciniuose santykiuose galioja taisyklė, kad atlygis nustatomas atsižvelgiant į patirtas sąnaudas ir numatomą pelną. Jei šie elementai sutartyje atskiriami, reikėtų manyti, kad dalis, kuria atlyginamos patirtos išlaidos, nėra mokėjimas už paslaugos suteikimą ar prekių tiekimą. Priešingas požiūris galėtų lemti kreditoriaus teisę reikalauti kelių fiksuotų išlaidų atlyginimo už – iš esmės – vieną prievolę. Panašiai reikia vertinti mokėjimus, kurie yra susiję su komerciniu sandoriu, tačiau dėl savo pobūdžio ir atsiradimo pagrindo jie negali būti įtraukti į kreditoriui mokėtiną sumą. Kaip pavyzdį čia galima paminėti nurodytas išlaidas už suteiktas komunalines paslaugas, kai jas teikia tretieji asmenys, o sutarties šalis pati šių paslaugų neteikia ir neprivalo teikti (nepasitelkia subrangovų savo įsipareigojimams vykdyti), tik perkelia dėl to patirtas išlaidas. Tai išlaidos, atsirandančios tik kreditoriui vykdant jam pačiam kylančią prievolę.

Kita vertus (su tuo, be kita ko, yra susijusi nacionalinio teismo abejonė), jei kreditorius patyrė tam tikrų išlaidų, kurias skolininkas turėjo jam atlyginti per tam tikrą laikotarpį, pavėluotas mokėjimas gali turėti neigiamą poveikį kreditoriaus finansinei padėčiai ir jam gali tekti pasinaudoti išoriniais einamosios veiklos finansavimo šaltiniais. Direktyvos tikslas, be kita ko, buvo užkirsti kelią tokio pobūdžio situacijoms, kurios neabejotinai kenkia įmonių konkurencingumui ir pelningumui vidaus rinkoje.

Atsakymas į prejudicinį klausimą yra svarbus priimant sprendimą dėl reikalavimo priteisti fiksuotas išlaidų atlyginimo sumas pagal išrašytas ir laiku neapmokėtas sąskaitas faktūras, apimančias sumas, kurios yra mokėtinios kaip fiksuotas mokestis už pastato priežiūrą, ir išlaidų už suteiktas komunalines paslaugas atlyginimą. Nepaisant to, kad atsakovas neginčija ieškinio šia apimtimi, nacionalinis teismas privalo *ex officio* teisingai taikyti materialinės teisės nuostatas.

<...>

M.

<...> (teismo sudėtis)

<...>

<...> (nacionaliniai procesiniai klausimai)

K., 2023 m. spalio 9 d.

<...>

<...> (teismo sudėtis)

DARBINIS VERTIMAS